

odbora in na to v skupščino, ki ga odobri ali pa odkloni.

Učiteljskim zahtevam in predlogom je zelo naklonjen predsednik sekcije šolskega odbora g. Savič in tudi minister prosvete g. Svetozar Pribičević.

Vendar je položaj, v katerem se nahajamo zaradi tako različnih kulturnih razmer in prosvetne zakonodaje, sila težaven in bo šolski zakon dete položaja, v katerem se nahajamo.

Nadaljne izpremembe šol. zakona sprejete v sekciji.

Posle 33. člana, dokle smo javili u prošlom broju, da je pretres svršen, nastavljen je isti i dalje.

Učinjene su ove važnije izmene:

Čl. 34. Gde je govor o nastavnim predmetima izmenjeno je ovo: mesto »nauka o veri« stavljeno je »nastava o veri«.

U tački 10. privredni, dodato je i »ručni« radovi.

13. tačka je odbačena.

Poslednja alineja 34. člana zamenjena je ovim:

»Nastavni plan i program određuje Ministar Prosvete po saslusanju Glav. Prosvetnog Saveta«.

Čl. 35. U 2. alineji mesto »službenom« stavljeno je »državnom«.

Poslednji stav počev od reči »sem nastave...« zamenjen je ovim: »u tim školama učenje državnog jezika je obavezno«.

Čl. 39. Odmah iza prve alineje dodaje se: »U izuzetnim prilikama, gde to zahtevaju privredne prilike, može Ministar Prosvete na predlog Oblasnog Šk. Odbora promeniti datum početka i završetka školske godine«.

Čl. 43. Deca se ne mogu upisati u prvi razred, koja su napunila 10 godina (u projektu je bilo 12). Rešeno, da se o ovome predvidi nešto i u prelaznim naređenjima.

Čl. 48. Ocene su učenika izmenjene. Po tim izmenama ocene su: 5 t. j. vrlo dobar; 4 t. j. dobar; 3 t. j. dovoljan i 2 slab.

Vladanje ima ocene: vrlo dobar, dobar i slab.

Čl. 61. Dodata je alineja: »Za stalnu učiteljicu u zabavištima postavlja se lice koje je steklo posebne kvalifikacije u državnim tečajevima ili zavodima«.

Čl. 63. Ceo je zamenjen novom odredbom:

»Svi učitelji i učiteljice postavljaju se po odredbama zakona o činovnicima i državnim službenicima građanskog reda«.

Čl. 77. Dodata je alineja:

»U tečajevima, koji se osnivaju po čl. 42. (?) al. 5 vršiče nastavu učitelji uz nagradu koju će odrediti Ministarstvo Prosvete«.

Čl. 87. U tač. 2. kad se zatvara odeljenje, dodato je:

»U tom slučaju odlazi učitelj ali učiteljica, koji je najmlađi po stečaju. Ali ako bi se u tom mestu, iz kojega su bili uklonjeni, ukazalo u toku te godine ili u početku sledeće, prazno mesto, oni imaju pravo da se u njega vrate«.

Određba je ova uzeta po napomenama Udruženja.

Čl. 90. Alineja o ogrevu usvojena je ovako:

»Ogrev se daje u naturi ili u novcu. Oblasni školski odbor određuje prema mesnim prilikama i potrebi količinu toga ogreva«.

Čl. 94.—100. Ovo je odeljak o kaznama. Ceo je odeljak rezervisan po želji g. Ministra Prosvete.

Saznaje se, da Ministar smera u tom pogledu stvoriti oblasni i nad njim viši disciplinski sud od školskih ljudi.

Čl. 105. Na bolja mesta imaju pravo:

1. Stariji po službi.
2. Jači po ocenama.
3. S porodičnim potrebama.
4. Zaslužniji po službi.

Izmenjen je red uslova po projektu.

Čl. 107. Ne mogu se javiti za stečaj: »Koji su poslednje dve godine ocenjeni jedanput nedovoljno ili oba puta dovoljno.

Tački 4. je dodato:

»Izuzet slučaj žena, ako je žena učiteljica«.

Čl. 108. Ministru komisija predlaže mesto dva — tri kandidata za mesto i on postavlja jednog od trojice.

Sa 110. čl. Sekcija je završila pretres projekta do 17. t. m. zaključno. 18. t. m. nije držana sednica, a nastavlja se 19. t. m. »Nar. Prosv.«

si ga nabavil. Drugemu uradništvu po uradnih urah ni treba biti doma, učitelj mora korigirati zvezke in se pripravljati za pouk in tega ne more delati v mrzli sobi. Vsega tega duhovni gospodje in gospod poslanec Hohnjec ne uvidijo. Pa kaj bi jim dokazovali! Narodno edinstvo, državno edinstvo in verska strpljivost jim smrdi, ker ni v klerikalnem duhu, zato se tako strastno zaganjajo proti tem določbam, ki jih povdarja zakon.

Versko pravno vzgojo, to je oni člen, ki so ga v Avstriji klerikalci vedno videli nad naprednim učiteljstvom, mladijo tudi sedaj, zato so se ljuto zagnali proti členu 1., ki povdarja narodno in državno edinstvo in versko strpnost.

Ljudstvu predočujejo grozna bremena, ki bi jih morala nositi občina. Seveda, če bi bile šole klerikalni zavodi in bi služile v podkrepljenje klerikalizma, potem bi bilo vse dobro.

Značilno je tudi, da klerikalci hlastno popadejo vsako mnenje, ki ga gosp. Milutin Stanković, blviš predsednik UJU iz svojega strankarskega fanatizma iznese v glasilu učiteljskega političnega kluba »Slobodnem Narodu«. Vse jim pride prav.

Zelo značilno je, da klerikalci napadajo vse člene, ki utrjujejo vezi med šolo in domom in ki pospešujejo in podpirajo delovanje učiteljstva izven šole. Jansen in prozoren je tu njihov namen, da hočejo oslabiti vpliv učiteljstva in šole na najširše plasti naroda, zato se bore tako strastno proti tem členom.

Kot rdeča nit se pa vleče čez vso borbo boj proti zidanju šol, vsem prispevkom za šolo in učiteljstvo, češ, da so občine preobremenjene in revne že

itak, kakor da bi se bali, da bo potem prikrajšano zidanje novih cerkva, da se bo premalo nabralo denarja za politično agitacijo v cerkvenih nabiralnikih, da se bo premalo nabralo za nove zvonove itd., itd.

Zelo, zelo se pa potezajo klerikalni poslanci za gospode katehete. Cerkvena oblast naj bi imela govoriti pri nameščenju katehetov, država nič. Manjšina hoče vsiliti svoje mišljenje večini, ki se zavzema za to, da bi učitelji poučevali tudi verouk. Kateheti naj imajo vse pravice in naj bodo nekaj posebnega v šoli, država naj jih plačuje enako kot druge uradnike, samo nikake pravice naj bi ne imela do njih.

Tudi služba božja naj bo obvezna in verske vaje tudi, ter bi moralo učiteljstvo mladino v cerkvi nadzorovati. Za policaja naj bo učiteljstvo v cerkvi, ker tako hočejo duhovni gospodje. Ali ni verska vzgoja zadeva duhovščine in staršev? In člen 12. ustave, ali naj se tu potepta. Toliko se skljujejo prečastiti gospodje na pravice krščanskih staršev, zakaj pa njim ne pripuste tudi, da oni vodijo otroke v cerkev, kadar oni hočejo in ne da se otroke odrta temu njihovemu vplivu. Učitelj naj bo za policijsko službo v cerkvi, ker drugega nadzorstva ni; še v šoli med veroukom naj stoji zadaj s palico v roki, da bo gospodom katehetom vzdrževal disciplino med veroukom!?

Nasilna je vaša igra — gospodje, a tudi vaše demagogije bo konec; le pogledimo, kako nasilno igro ste igrali pred petdeset leti proti šolskemu zakonu — vaša moč pojenjuje!

Pokrajinska skupščina UJU — Poverjeništvo Ljubljana — v Šoštanju 4. in 5. julija.

Delegate in udeležnike glavne skupščine prosimo, da pošljejo svoje prijave nemudoma tako glede prenočišča kakor prehrane. Še je čas, kdor bo samo pri skupščini v nedeljo v Šoštanju, naj se tudi javi, da lahko naročimo pri gostilničarjih dovoljno število obedov. Prosimo za točne prijave, ker je drugače brezhilna ureditev prehrane nemogoča! Stanovanja so vsa preskrbljena v Šoštanju, tako da ne bo treba nobenemu v Velenje in se bomo ozirali po možnosti na vse želje posameznikov. Tudi skupnih prenočišč ne bo!

Cene prehrani: obed (juha po izbiri, govedna in pečenka, dve prikuhi po izbiri) 15 Din, večerja (pečenka ali zrezek s prikuho) 13 Din. Močnata jed, črna kava, kruh in pijača se plača posebe. Odpadajoči znesek za prenočišča in prehrano bo vsak udeleženec plačal pripravljalnemu odboru, ko mu bodo izročene tozadevne nakaznice, in sicer ob prihodu vlakov ob lepem vremenu na vrtu kolodvora, v slučaju slabega vremena pa v dvorani Sokolskega doma.

Domači tovariši(ice) in nekaj članov Sokolskega društva bodo nosili na levem rokavu bele trakove. Na te se je treba obračati za razne informacije!

Na čast učiteljstvu priredi Sokolsko društvo v Šoštanju v soboto 4. julija večer sokolsko akademijo s sodelovanjem salonskega orkestra. Po akademiji se vrši ples v Sokolski dvorani. Prosimo, da se vsi tovariši in tovarišice udeležijo

te prireditve, da se skupno navdušimo za procvit sokolske misli! Torej po večerji takoj vsi v Sokolski dom!

Pripomnimo še, da bo imelo Sokolsko društvo ves čas zborovanj (soboto in nedeljo) na razpolago razna okrepčila.

Prihod vlakov iz Celja: a) 9. uri 9 min. (iz Ljubljane 5.27, Zidanega mosta 7.04, Celja 7.49, Maribora 5.25, Ptujca 5.20, Grobelno 6.52, Rogatec 5.32); b) 14. uri 46 min. (iz Ljubljane 7.44 [slaba zveza], Maribora 9.44, Ptujca 8.43, Celja 13.05); c) 17. uri 4 min. (iz Ljubljane 12.10, Zidanega mosta 13.51, Celja 15.46, Maribora 13.18, Ptujca 13.13, Grobelno 15.19, Rogatec 13.20).

Iz Dravograda: a) 9. uri 56 min. (iz Maribora 5.50, Marenberga 7.07, Prevalj 5.24, Dravograda 7.52); b) 17. uri 35 min. (iz Maribora 13.42, Marenberga 15.—, Prevalj 14.50, Dravograda 15.40).

Odhod iz Šoštanja proti Celju: a) 5. uri 53 min. (v Celju zelo ugodna zveza proti Ljubljani in Mariboru); b) 9. uri 56 min. (v Celju zveza proti Ljubljani 11.39, Mariboru 13.27); c) 12. uri 18 min. (v Celju proti Ljubljani 15.47, Mariboru 14.34); d) 17. uri 35 min. (v Celju proti Ljubljani in Mariboru zelo ugodna zveza); e) 20. uri 43 min. (v Celju proti Ljubljani 0.49, Mariboru 23.04 in 1.26).

Proti Dravogradu: a) 9. uri 9 min.; b) 17. uri 04 min. (oba vlaka ugodna zveza na obe strani v Dravogradu).

Odseki bodo zborovali vsi v dvorani in stranskih prostorih Sokolskega doma.

V čem klerikalci najbolj napadajo šolski zakon?

Ne smemo pozabiti, da je pred 50 leti papež avstrijski šolski zakon javno proklel in da bi klerikalci tudi sedaj radi dosegli kaj takega, samo, da jim razmere in čas onemogočajo taka sredstva.

Odkar je pričela v parlamentu razprava o šolskem zakonu, bruhajo klerikalni časopisi ogenj in žveplo na šolski zakon. Namen je prozoren: Še preden stopi zakon v veljavo, hočejo vzbuditi v ljudstvu nezadovoljstvo, nezaupanje in odpor proti zakonu, da bi le naletelo njega izvajanje v masah na odpor. Oni hočejo na vsak način vzeti zakonu avtoriteto v masi.

Seveda je za vso igro le duhovščina, ki vidi svojega najnevarnejšega nasprotnika v učiteljstvu. Zato dela s polno paro potom poslancev in klerikalnih občin proti zakonu.

Na vse občine je izdala klerikalna stranka poziv, da vlagajo proteste proti zakonu. V to svrhu jih je nahujkala z vsemi določbami, kjer je kmet občutljiv.

Oglejmo si nekoliko, kaj klerikalci najbolj napadajo:

Prvo, kar je klerikalna stranka servirala ljudstvu, je bilo 20 kubičnih metrov drv in stanovanje, ki bi ga morala občina preskrbeti učiteljstvu.

S tem je hotela najpreje nahujskati ljudstvo proti učiteljstvu, ne pomisli pa pri tem, da imajo gospod fajmošter zase celo hišo od ljudstva na razpolago, medtem ko učitelju ne privoščijo niti skromnega stanovanja. Duhovščina dobiva od ljudstva veliko biro itd. Vsak postajenačelnik, vsak finančni uradnik, orožnik itd. je preskrbljen s stanovanjem, samo učitelj bi ne smel imeti te pravice in bi moral biti vedno odvisen od ljudi, ki jih fajmošter nahujka, da mu ne dajo ne stanovanja in ne hrane. Kurivo dobe oficirji od države, železniški uradniki in uslužbenci ga dobe po znižani ceni, samo učitelj naj zmrzuje pri korekturi in pripravi za pouk, ker mu ljudje nečejo dati kuriva ali pa nima sredstev, da bi

z godbo na čelu skozi Krakovo in Trnovo.

V nedeljo ob ¼ na 9. je odkorakala šolska mladina izpred šole med sviraanjem godbe v trnovsko cerkev k maši, pri kateri so peli šolski otroci s spremljevanjem orkestra. Po maši je bil povratek v šolsko telovadnico, kjer se je zbralo že mnogo predstavitev oblasti, raznih korporacij, nekdanjih učencev, staršev šolske dece in drugega občinstva. Prosvetni oddelek so zastopali gg. dr. Pestotnik, dr. Karlin in višji šolski nadzornik v pok. Fr. Gabršek; mestno občino gerenta g. Likozar, dr. Puc in magistratni nadsvetnik Govekar, narodno ženstvo ga. Franja dr. Tavčarjeva, gta. Sičeva in mnogo drugih dam; UJU poverjeništvo Ljubljana je bilo istotako oficialno zastopano. Navzočni so bili tudi zastopniki naprednega časopisa.

Šolski upravitelj Janko Polak je v dobro zasnovanem otvoritvenem nagovoru povdarjal pomembnost dneva, katerega proslava naj velja v prvi vrsti 50-letnemu kulturnemu delu šole, ki je bila izprva prosvetno zbirališče in središče mladine iz raznih krajev Slovenije.

V dobi obstoja je vzgajalo na tej šoli okoli 150 učnih oseb nad 27.000 šolske dece, kar dokazuje naravnost ogromno delo tihega, v širši javnosti neopaznega učiteljskega dela in nepisane zgodovine slovenskega šolstva. Koncem govora je izrekel govornik zahvalo vsem činitelem, ki so omogočili sicer priprosto, a povsem dostojno proslavo tega jubileja, predvsem gerentskemu svetu, narodnim damam, raznim naprednim kulturnim društvom, pevskim zborom društva Krakovo-Trnovo in dvorskega okraja. Na upraviteljevo povabilo je pripela nato ga. Franja dr. Tavčarjeva v iskreno občutenem nagovoru na šolsko zastavo tri nove, krasno izvezene trakove v državnih, slovenskih in mestnih barvah. Navzočno občinstvo je stoji zaklicalo trikratni »Slava!« kralju Aleksandru, gospa je pa poljubila državno trobojnico na zastavi.

Sledile so razne deklamacije, pevske točke pod spretnim vodstvom domačega učitelja Fr. Trosta in kratek igrokaz. Izrecno moramo povdariti posrečeno izvajanje vseh točk, pogumni in neustrašeni nastop učencev, osobito pa brezhilno izvajanje igrokaza »Matevžev stric pripoveduje«, ki je

zares mojstrsko delo pristnega Ljubljanačana, tovariša A. Potočnika. Orisal nam je življenje stare Ljubljane, predvsem krakovskega in trnovskega predmestja ter postanek šole. Izvajajoči otroci so se kretali pod spretnim vodstvom in s požrtvovalnim sodelovanjem režiserja Narodnega gledališča g. Lipaha na šolskem odru kakor veliki. Tovarišu Potočniku in vsem sodelujočim specijalno k tej točki prav iskreno častitamo! Prelepo uspelo prireditve, na kateri ima domače učiteljstvo lahko posebno zadoščenje in je bila sprejeta od strani občinstva z burnim odobravanjem, je zaključila državna himna.

Popoldne se je vršila v Hribarjevem gaju narodna veselica, kjer so bili s požrtvovalnostjo narodnih dam pogoščeni šolski otroci. Izvajale so se razne otroške igre, petje so oskrbovala že imenovana društva, sodelovali sta dve godbi.

Odbor za proslavo je izdal letno poročilo, sestavljeno od domačega učiteljskega zbora in zanimivo zlasti po tem, ker prinaša imenik šolske mladine še iz šolskega leta 1875/76, in vso statistiko in kroniko 50-letnega obstoja II. mestne deške osnovne šole.

LISTEK.

Proslava 50-letnice II. mestne deške osnovne šole v Ljubljani.

V nedeljo, dne 21. t. m. je proslavila šola na Grabnu v Ljubljani petdesetletnico svojega obstoja. Ako so na mestu razni drugi jubileji, je bila tembolj na mestu ta proslava, ki je bila prava kulturna manifestacija in je pokazala sado-ve strogo nacionalne vzgoje dece v narodnem in državnem edinstvu, ki nam je trden porok boljše bodočnosti. Odlično uspela proslava pa služi tudi v čast in ponos domačemu učiteljstvu, ki je vložilo toliko truda in neumornega dela v pripravo tega pomembnega dneva.

Že na predvečer v soboto se je zbrala pred šolskim poslopjem, ki je bilo z vencii in zastavami okusno okrašeno in razsvetljeno, vsa šolska mladina z lampijončki. Pevski društvi Krakovo-Trnovo in dvorskega okraja sta zapeli več pesmi, salezijanska godba je zaigrala razne skladbe, nato pa se je uredila povorka šolske dece, ki je odšla